

УДК 378.014.6:005.6(100)

Рейтинг університету як інструмент оцінювання якості освіти

Михайло ПОПЛАВСЬКИЙ

д-р пед. н., проф.

Київський національний
університет культури і мистецтввул. С. Коновальця, 36,
01133, Київ, Україна

romm20180326@gmail.com

ORCID ID 0000-0002-8234-8064

© Поплавський М., 2021

Мета статті полягає в комплексному аналізі методології рейтингування провідних міжнародних та європейських рейтингів університетів. Методологія дослідження ґрунтується на застосуванні методів абстрагування, аналізу й синтезу, що дало змогу теоретично осмислити явище рейтингування університетів світу. Наукова новизна одержаних результатів полягає в розробці пропозицій з удосконалення міжнародних рейтингів університетів.

На підставі аналізу показників, індикаторів і вагових коефіцієнтів найбільш впливових міжнародних рейтингів університетів світу (ARWU, THE, QS World University Rankings, Webometrics, PRSP, CWTS Leiden Ranking, SCImago Institutions Rankings, U-Multirank) констатовано, що склад їх показників варіюється в межах відносно невеликої кількості ключових ознак, вибір яких пов'язаний із мірою доступності даних для аналізу та суб'єктивною позицією розробників щодо першорядних характеристик університету. Зроблено висновок, що рейтингові показники не враховують специфіку організації освітнього, наукового та інноваційного процесів в університеті.

У методологіях рейтингування відсутні індикатори, що характеризували б процес навчання, якість викладання, успішність студентів, міру сформованості їх вміння вчитися та самостійно здобувати нове знання, якщо йдеться про міжнародні рейтинги, і готовність випускників до професійної діяльності в конкретному соціальному контексті конкретної країни, якщо йдеться про національні рейтинги. Наголошено, що маркетинговий механізм оцінювання університетів повинен бути доповнений гуманістичним, який передбачає розуміння процесу навчання як взаємодію студента, викладача й оточуючого середовища. При розробці рейтингів варто чітко визначитися з набором показників для різних за профілем підготовки університетів, обґрунтувати індикатори, їх вагові коефіцієнти та методи підрахунку інтегрального показника.

Ключові слова: міжнародні рейтинги університетів, показники та індикатори рейтингування, навчальні заклади, якість освіти, університет «світового класу».

UNIVERSITY RANKING AS AN EDUCATION QUALITY ASSESSMENT TOOL

Mykhailo Poplavskiy

Doctor of Sciences in Pedagogy, Professor
Kyiv National University of Culture and Arts
36, Ye. Konovaltsia St., Kyiv, Ukraine, 01133
pomm20180326@gmail.com
ORCID ID 0000-0002-8234-8064

The purpose of the article is a comprehensive analysis of the ranking methodology of leading international and European University rankings. The research methodology is based on abstraction use, analysis, and synthesis methods, which have provided theoretical comprehension for the phenomenon of world universities ranking. The scientific novelty of the findings involves proposal development for upgrading International University Rankings.

Based on the analysis of rates, indicators, and weight assignment of the most influential International University Rankings in the world (ARWU, THE, QS World University Rankings, Webometrics, PRSP, CWTS Leiden Ranking, SCImago institutions Rankings, U-Multirank), the article stated that the composition of their rates varies within a relatively small number of key features, the choice of which is related to the degree of availability of data for analysis and the subjective position of developers regarding the primary characteristics of the university. It is concluded that the ranking indicators do not consider the organisation features of training, scientific and innovative processes at university.

In ranking methodologies, there are no indicators that would characterise the learning process, the teaching quality, the students' achievements, the degree of their learning skills and being advanced in knowledge, in respect to international rankings, and the readiness of graduates for a career in a specific social context of a particular country, referring national rankings. It is noted that the marketing mechanism for assessing universities should be supplemented with a humanistic one, which provides an appreciation for the learning process as an interaction between the student, teacher, and the environment. When developing rankings, it is necessary to clearly define the indicators for universities of different training profiles and justify the indicators, their weight assignment, and score counting procedure.

Keywords: *International University Rankings, ranking rates and indicators, educational institutions, quality of education, "world-class" university.*

Сьогодні в усьому світі склалася практика формування рейтингів конкурентоспроможності навчальних закладів на міжнародному, регіональному і національному рівнях. Ці рейтинги орієнтовані на задоволення потреби споживачів (абітурієнтів, викладачів, роботодавців та ін.) в інформації про заклад освіти, а водночас не просто стимулюють, а загострюють конкуренцію між навчальними закладами, визначаючи найбільш успішні серед них. Прийнято вважати, що рейтинги, за умови правильної інтерпретації їх результатів, визначають університети світового рівня, і на цій підставі надають логічне обґрунтування для розподілу коштів на освіту й наукові дослідження. Натомість рейтинги університетів змінюють сутність понять «якість освіти» і «якість наукових досліджень», що справедливо актуалізує питання про те, чим насправді є ці рейтинги: інструментом оцінювання якості освіти чи лише довідковою інформацією? Адже оцінити якість освіти непросто, зважаючи на складно формалізовані елементи в цьому процесі, що не вимірюються. Утім, незалежно від відповіді, рейтинги стали сьогодні інструментом конструювання соціальної реальності, засобом формування репутації закладу освіти в очах його стейкхолдерів.

Огляд останніх публікацій із теми дослідження

Кількість наукових публікацій, присвячених проблемі університетських рейтингів, нараховує, мабуть, тисячі одиниць, зважаючи на темпи «гонитви за репутацією з відчутним геополітичним присмаком» (Hazelcorn, 2011). Найбільш ґрунтовними працями щодо теоретичного осмислення самого явища університетських рейтингів є праці Ф. Альтбаха, М. ван дер Венде, Е. Гейзелкорн, А. Маккорміка, С. Марґінсона, Дж. Салмі, Г. Федеркейла та ін. Так, Г. Федеркейл (Federkeil, 2008), науковий асистент Інституту досліджень населення та соціальної політики Білефельдського університету (Німеччина), свого часу координатор U-Multirank, у статті «Рейтинги та забезпечення якості у вищій освіті» (Federkeil, 2008), визнаючи відмінності між різними рейтингами університетів, розглядає їх як інструмент забезпечення прозорості систем вищої освіти. Водночас, автор наголошує на необхідності чіткого уявлення про відмінності між рейтингами та іншими формами оцінювання закладів вищої освіти, що, на його думку, це дасть змогу зрозуміти корисність, а також обмеження рейтингів, допоможе запобігти хибним чи нереалістичним очікуванням від рейтингів.

Е. Гейзелкорн, почесний професор Дублінського технологічного університету (Ірландія), свого часу беззастережна прихильниця використання університетських рейтингів як інструмента оцінювання ефективності діяльності закладів вищої освіти в сучасних умовах, зосереджує свою увагу на теоретичному осмисленні са-

мого явища університетських рейтингів, зокрема докладно аналізує методології складання університетських рейтингів (Hazelcorn, 2011). С. Маргінсон, професор Оксфордського університету, директор Центру глобальної вищої освіти ESRC/OFSRE у своїй праці «Рейтинг університетів і соціальні науки» звертає увагу на необхідність максимального зближення методології розробки університетських рейтингів з актуальними методологічними підходами соціальних наук (Marginson, 2014). Серед провідних зарубіжних дослідників варто згадати і праці американського вченого, директора-засновника Центру міжнародної вищої освіти Бостонського коледжу (США) Ф. Альтбаха та його колег (Altbach et al., 2010; Altbach & Peterson, 2007), позиція яких чітка й однозначна: «Глобальні рейтинги орієнтовані на елітний сектор вищої освіти». «... більшості університетів у всьому світі не варто звертати увагу на рейтинги, оскільки це може спотворити місію та діяльність цих навчальних закладів. У будь-якому разі вони не мають шансів на успіх у рейтингу» (Altbach & Hazelkorn, 2017).

А. Маккормік у статті «Складна взаємодія між класифікацією та рейтингом коледжів та університетів: чи мають Берлінські принципи однаково застосовуватися до класифікації?» (McCormic, 2008), опублікованій у номерах журналу «Вища освіта у Європі» під назвою «Рейтинги університетів: у пошуках престижу, підвищення впізнаваності та якості впровадження», досить докладно розглядається взаємозв'язок між «класифікацією» та «ранжуванням», а також можливість застосування Берлінських принципів ранжування вищих навчальних закладів до класифікації останніх. У спільній праці А. Маккорміка і М. ван дер Венде «Ранжувати чи бути ранжованим: вплив глобальних рейтингів на вищу освіту» (Marginson & Wende, 2007) автори ставлять під сумнів методологію рейтингування університетів найвпливовішими міжнародними організаціями, доводячи тезу про те, що глобальні порівняння можливі лише щодо однієї моделі навчального закладу — універсального дослідницького університету.

Дж. Салмі, марокканський економіст із питань освіти, у минулому координатор програми вищої освіти Світового банку, з'ясовуючи причини повсюдного прагнення до досягнення статусу університетів світового класу в усьому світі задається питаннями: чому «світовий клас» є стандартом, до якого нація має прагнути вибудувати хоча б частину своєї системи вищої освіти? чи є поняття «світовий клас» синонімом поняття «еліта Заходу» і, отже, міжнародні рейтинги від початку упереджені проти культурних традицій вищої освіти в незахідних країнах? чи можна розробити систему оцінювання, яка б враховувала місцеві умови, не прагнучи до глобального

порівняння? і нарешті, чи можуть претендувати на лідируючі місця в рейтингу інші типи навчальних закладів, а не лише дослідницькі університети з давньою історією? Щоби відповісти на ці запитання, автори роблять спробу описати можливі стратегії та шляхи створення університету світового класу, виявляють численні проблеми, витрати, ризики та наслідки, пов'язані з цим підходом (Salmi, 2009).

Серед українських дослідників варто відзначити, зокрема, І. Татаринова й О. Герасимова (2013), які порівнюють теоретико-методологічні підходи та основні принципи складання університетських рейтингів, аналізують застосування різних критеріїв та індикаторів оцінювання, а також роблять висновок про те, що з метою порівняння різних університетів може бути використана лише досить вузька група універсальних, об'єктивних і спільних для всіх вищих навчальних закладів критеріїв та індикаторів. Н. Пархоменко (2020) у статті «Вплив міжнародних рейтингів на конкурентоспроможність закладів вищої освіти» досліджує вплив міжнародних рейтингів на параметри діяльності університету та його конкурентоспроможність, визначає переваги та недоліки оцінювання закладів вищої освіти за допомогою рейтингів.

Утім, незважаючи на відносно тривалий період складання рейтингів і практику їх вивчення та обговорення, наявні праці містять лише частковий аналіз їх методології, теоретично не осмислюючи саме явище університетських рейтингів.

Таким чином, *мета статті* полягає в комплексному аналізі методології рейтингування провідних міжнародних та європейських рейтингів університетів.

Виклад основного матеріалу

Історія складання сучасних рейтингів закладів галузі освіти і науки нараховує близько 50 років: ще з початку 1980-х років популярними журналами «US News & World Report», «Financial Times», «AsiaWeek» (США), «Macleans» (Канада) та ін. були зроблені перші спроби рейтингування університетів світу. Так, в 1983 році «US News & World Report» опублікував рейтинг, який до сьогодні є найстарішим і одним із найбільш відомих рейтингів академічних інституцій США («U.S. News & World Report», 2021), а в 1997 році «AsiaWeek» оприлюднив рейтинг університетів Азіатсько-Тихоокеанського регіону (Kong, 1999). Невдовзі до складання рейтингів долучилася і ціла низка організацій, зокрема спеціалізовані дослідницькі лабораторії, як, напр., IREG Observatory on Academic Ranking and Excellence (<https://ireg-observatory.org>), й урядові структури, утворивши за кілька десятиліть цілу індустрію з оцінювання якості освіти. Одні рейтингові організації (або ренкери, укладачі рейтингів) спеціалізуються на глобальних рейтингах, інші — на національних або регі-

ональних. Темпи появи різних рейтингів виразно свідчать про експоненціально зростаючу конкуренцію між університетами світу не просто за студента, а за кращі умови, викликаючи в багатьох захоплення та прагнення до їх застосування. Загальновідомими підходами до оцінювання діяльності закладів вищої освіти, як визначено в «Переліку світових рейтингів університетів для визначення особливої категорії іноземців та осіб без громадянства, які претендують на працевлаштування в Україні» (Кабінет Міністрів України, 2018), відповідно до світової практики, є рейтинги ARWU (Academic Ranking of World Universities), THE (Times Higher Education World University Ranking) і QS (QS World University Ranking). Це так звана «велика трійка» рейтингів, які є найвпливовішими світовими рейтингами університетів. Загалом сьогодні нараховується близько 20 міжнародних («IREG Inventory», n.d.a) і десятки національних регулярно оновлюваних рейтингів («IREG Inventory», n.d.b), які умовно можна поділити на інтегральні, багатофакторні, наукометричні, web-рейтинги та ін.

Академічний рейтинг університетів світу, або Шанхайський рейтинг (ARWU), вперше був складений Інститутом вищої освіти одного з кращих університетів Китаю — Шанхайського університету Цзяо Тонг у 2003 році. З понад 2000 аналізованих університетів у рейтингу щорічно наводиться 1000 кращих закладів вищої освіти у світі (Shanghai Ranking's, n.d.) відповідно до їх академічної чи дослідницької продуктивності. При складанні рейтингу враховуються шість ключових показників: 1) кількість випускників-лауреатів Нобелівської премії або володарів медалі Філдса; 2) кількість викладачів і співробітників університету, які отримали Нобелівську премію або медаль Філдса; 3) кількість найбільш часто цитованих дослідників, які працюють у 21 предметній галузі (науки про життя, медицину, фізику, інженерію та соціальні науки); 4) кількість статей, опублікованих у журналах Nature і Science за останні 5 років; 5) кількість статей, опублікованих дослідниками університету в журналах зі списку Science Citation Index-Expanded (індексованих у базі даних Web of Science, причому розглядаються тільки публікації типу «стаття» і «матеріали конференції»); 6) сума п'яти вищенаведених показників, поділена на кількість професорсько-викладацького складу, який працює в університеті на повну ставку (Full time equivalent). Кожен із цих показників (відповідно Alumni; Award; HiCi; N&S; PUB; PCP) оцінюється певною кількістю балів (Рис. 1) («ShanghaiRanking's Academic», n.d.). Лідируючий університет отримує 100%, результат інших університетів вираховується у відсотковому співвідношенні від лідера.

Критерій	Індикатор	Код	Вагові коефіцієнти
Якість освіти (Quality of Education)	Випускники університету, які отримали Нобелівську премію чи медаль Філдса	Alumni	10%
Рівень академічних працівників (Quality of Faculty)	Співробітники університету, які здобули Нобелівську премію або медаль Філдса	Award	20%
	Високо цитовані дослідники у 21 широкій дисциплінарній галузі	HiCi	20%
Продуктивність наукової роботи (Research Output)	Статті, опубліковані в журналах «Nature» та «Science»*	N&S	20%
	Праці, проіндексовані в SCIE (Science Citation Index Expanded) та SSCI (Social Sciences Citation Index)	PUB	20%
Показники діяльності на одну особу (Per Capita Performance)	Академічна успішність університету на одну особу	PCP	10%
*Для університетів, що спеціалізуються на гуманітарних та соціальних науках, таких, як Лондонська школа економіки, N&S не розраховується, його вага переноситься на інші індикатори			

Рис. 1. Показники та індикатори рейтингу ARWU.

Світовий рейтинг університетів, або Times Higher Education World University Ranking (THE), з 2004 року щорічно публікується британським виданням «The Times Higher Education Supplement». З 2005 року рейтинг складався спільно з компанією QS (Quacquarelli Symonds), яка генерувала необхідні дані про університети переважно на підставі експертної оцінки, що ставило під сумнів достовірність використовуваних даних. Однак, з 2010 року журнал розпочав співпрацю з провідною у світі компанією з аналізу та обробки даних Thomson Reuters, яка на той час володіла наукометричною системою Web of Science (сьогодні власником системи офіційно є Clarivate Analytics, раніше підрозділ Thomson Reuters) («Web of Science», 2021), а з 2015 року THE змінила постачальника бібліометричних да-

них на систему Elsevier's Scopus. Сьогодні THE аналізує якість освіти 1600 університетів із 99 країн і територій, ґрунтуючись на 13 показниках відповідно до основних напрямів діяльності університетів (які, як стверджують представники «The Times Higher Education Supplement», враховують усі «основні місії» дослідницьких університетів): освітньої, науково-дослідницької, інноваційної та ін. (World Universities Insights Limited, 2021). Це, на переконання укладачів рейтингу, дало змогу зробити рейтинг більш об'єктивним, а розширення кількості показників забезпечило більш точну картину стану вищої освіти у світі (Рис. 2).

<p>Освітня діяльність (Teaching):</p> <ul style="list-style-type: none"> • оцінка рівня освітньої діяльності (опитування академічної спільноти) – 15 %; • співвідношення кількості студентів і професорсько-викладацького складу – 4,5 %; • співвідношення кількості присвоєних ступенів PhD і бакалавра – 2,25 %; • частка професорсько-викладацького складу з науковими ступенями – 6 %; • дохід університету, який вказує на загальний статус закладу та доступність студентам і персоналу його інфраструктури та об'єктів – 2,25 % 	30 %
<p>Науково-дослідницька діяльність (Research):</p> <ul style="list-style-type: none"> • оцінка рівня науково-дослідницької діяльності (опитування академічної спільноти) – 18 %; • співвідношення доходу від науково-дослідницької діяльності до кількості професорсько-викладацького складу – 6 %; • кількість наукових публікацій на одного викладача (враховуються статті, опубліковані співробітниками університету в журналах, індексованих у базі даних Elsevier's Scopus) – 6 % 	30 %
<p>Загальна цитованість наукових публікацій, нормалізована до різних галузей досліджень за 5 років (Citations)</p>	30 %
<p>Міжнародні перспективи (International outlook):</p> <ul style="list-style-type: none"> • частка іноземних студентів – 2,5 %; • частка іноземних викладачів – 2,5 %; • співвідношення статей із зарубіжними співавторами, нормалізоване за галузями науки за 5 років – 2,5 % 	7,5 %
<p>Дохід від досліджень (промисловості) у розрахунку на одного представника професорсько-викладацького складу (Industry income)</p>	2,5 %

Рис. 2. Показники рейтингування університетів відповідно до Times Higher Education World University Ranking.

Компанія QS, Quacquarelli Symonds (Британія) — один зі світових постачальників аналітики для глобального сектора вищої освіти, складає свою версію рейтингу закладів вищої освіти — **QS World University Rankings**. QS аналізує діяльність університетів Азії, Латинської Америки, Європи, Центральної Азії та арабського регіону. QS використовує низку академічних показників, показники від роботодавця та студентів, а також міжнародні індикатори для оцінювання університетів. Так, академічний показник включає: а) академічна репутація (оцінка, заснована на репутації закладу); б) H-індекс (вимірюється продуктивність та вплив опублікованих праць вчених); в) цитування (цитати, оцінені з урахуванням розміру закладу, є найбільш зрозумілим і найбільш широко прийнятим показником дослідницької сили); г) персонал із докторським ступенем (показник заснований на простій частці кожної установи, що має докторський або еквівалентний вчений ступінь).

З огляду на те, що можливість працевлаштування є однією з основних причин отримання вищої освіти, показники зайнятості відіграють особливу роль у рейтингу QS: а) репутація від роботодавця (оцінка, заснована на репутації закладу для роботодавців); б) присутність роботодавців на кампусі (кількість роботодавців, активно присутніх на території університету); в) рівень працевлаштування випускників (відсоток випускників університету, працевлаштованих протягом дванадцяти місяців після закінчення навчання); г) результати випускників (оцінка того, наскільки успішними були випускники університетів). Репутація університетів, що вимірюється за допомогою опитування представників академічної спільноти та роботодавців, визначається у п'яти галузях: мистецтво та гуманітарні дисципліни, науки про життя та біомедицина, соціальні науки, природничі науки і технології. Рейтинг також враховує кількість співробітників по відношенню до кількості студентів та рівень інтернаціоналізації студентського контингенту. Інтернаціоналізація є ключовою частиною життя сучасної вищої освіти, тому рейтинги QS враховують низку відповідних чинників, щоби проаналізувати, наскільки перспективним є університет: індекс іноземних викладачів та індекс іноземних студентів («Rankings Methodology», n.d.). Про популярність і затребуваність QS World University Rankings свідчить хоча б той факт, що флагманський web-сайт QS, www.TopUniversities.com, де розміщуються рейтинги університетів, у 2020 році був переглянутий 147 млн. разів, а в ЗМІ по всьому світу опублікували більше 79 тис. вирізок, що стосуються QS («QS Audience», n.d.).

Крім ARWU, THE і QS, у світі визнаними, хоча й менш відомими, є й інші рейтинги університетів.

Рейтинг Webometrics (Ranking Web of World Universities) — це ініціатива Cybermetrics Lab, дослідницької групи, що належить Consejo Superior de Investigaciones Científicas (CSIC), найбільшій державній дослідницькій організації в Іспанії. Webometrics є найоб'ємнішим рейтингом за кількістю проаналізованих університетів — близько 31 тис. з понад 200 країн світу (Aguillo, 2021). Webometrics використовує не лише бібліометричні, а й web-метричні індикатори, ґрунтуючись на переконанні, що найкращою стратегією для підвищення рейтингу університету є збільшення кількості і якості його web-контенту. Тобто ця система оцінює присутність університету у віртуальному інформаційному просторі, керуючись показниками сайтів університетів (Aguillo, 2021) (Рис. 3).

Показники	Зміст показників	Методологія	Джерело	Вагові коефіцієнти
Видимість (VISIBILITY)	Вплив web-вмісту	Кількість зовнішніх мереж (підсистем), які посилаються на веб-сторінки закладу (нормалізовано, а потім обирається максимальне значення)	Agrefs Majestic	50 %
Прозорість (або відкритість) (TRANSPARENCY (or OPENNESS))	Найбільш цитовані дослідники	Кількість цитувань провідних авторів	Профілі Google Scholar	10 %
Перевага (EXCELLENCE (or SCHOLAR))	Найбільш цитовані статті	Кількість статей серед 10 % найбільш цитованих по кожній із 27 дисциплін повної бази даних (на основі аналітичних даних дослідницької групи SCImago)	Scimago	40 %

Рис. 3. Показники Webometrics та їх вагові коефіцієнти.

З 2007 року Рада з оцінювання акредитації у сфері вищої освіти Республіки Тайвань (Higher Education Evolution and Accreditation Council of Taiwan) видає власний рейтинг — **Performance Ranking of Scientific Papers for World Universities (PRSP)**. У цьому рейтингу представлені 500 провідних університетів світу, критерієм оцінювання яких є обсяг дослідницької діяльності, що обчислюється за кількістю опублікованих наукових статей («Indicators», n.d.).

Критерії	Показники ефективності	Ваговий коефіцієнт	
Наукова продуктивність (Research Productivity)	Кількість статей за останні 11 років	10%	25%
	Кількість статей у поточному році	15%	
Науковий вплив (Research Impact)	Кількість цитат за останні 11 років	15%	35%
	Кількість цитат за останні 2 роки	10%	
	Середня кількість цитат за останні 11 років	10%	
Наукові досягнення (Research Excellence)	H-індекс за останні 2 роки	10%	40%
	Кількість високоцитованих документів	15%	
	Кількість статей у журналах високого впливу в поточному році	15%	

Рис. 4. Критерії, показники та відповідні їм вагові коефіцієнти, що використовуються для рейтингу PRSP.

Лейденський рейтинг університетів (CWTS Leiden Ranking) (<https://www.leidenranking.com/>) складається з 2007 року організацією Center for Science and Technology Studies, яка є одним із дослідницьких центрів Лейденського університету (Нідерланди). Сьогодні Лейденський рейтинг, який ґрунтується виключно на бібліометричних показниках, вимірює діяльність понад 1200 університетів за 9 індикаторами, згрупованими у 2 групи: 1) Impact (вплив) — вимірювання якісної сторони наукової діяльності університету; 2) Collaboration (співпраця) — вимірювання наукових зв'язків університетів у порівнянні один з одним (Рис. 5). Примітно, що Лейденський рейтинг не розглядає публікації з мистецтва та гуманітарних дисциплін, і враховує лише статті, листи та огляди, опубліковані англійською мовою.

Вплив (Impact)	MCS (mean citation score) — середній показник цитувань для публікації в даному університеті
	MNCS (Mean normalized citation score) — середній показник цитувань публікацій університету, нормалізований за предметними галузями та роками (напр., значення «2» для цього індикатора означає, що публікації університету були процитовані на рівні, що вдвічі перевищує середній світовий)
	PP (top 10%) (proportion of top 10% publications) — частка публікацій університету, що входять до топ 10% найбільш цитованих за предметними галузями, згідно зі схемою класифікації Web of Science

Міжнародна співпраця (Collaboration)	PP (collab) – частка публікацій університету від загальної кількості публікацій, опублікованих у співавторстві мінімум з однією організацією
	PP (int collab) – частка публікацій університету від загальної кількості публікацій у співавторстві з двома чи більше країнами
	PP (UI collab) – частка публікацій університету в співавторстві щонайменше з одним партнером із реального сектору економіки
	MGCD (Mean geographical collaboration distance) – середня відстань, на якій розташовані організації, з якими співпрацює університет (в км)

Рис. 5. Набір бібліометричних показників CWTS Leiden Ranking.

Як і CWTS Leiden Ranking, рейтинг **SCImago Institutions (SCImago Institutions Rankings)** (<https://www.scimagoir.com/>), який складається SCImago Research Group з 2009 року, є наукометричним. Рейтинг SCImago Institutions Rankings є класифікацією академічних, а також дослідницьких установ, ранжованих за індикаторами, об'єднаними в три групи: 1) результати досліджень, 2) результати інновацій та 3) соціальний вплив, що вимірюється мірою представлення закладу в інтернеті (Рис. 6) («Ranking Methodology», n.d.). Єдине обмеження на входження в цей рейтинг – наявність не менше 100 публікацій, проіндексованих у Scopus протягом останнього року обраного періоду часу.

Чинник	Показник	Зміст показника	Вагові коефіцієнти
Дослідження (Research) (50%)	Нормований показник впливу (результати лідерства) (NI)	цитованість закладу по відношенню до середнього значення (оцінка NI 0,8 означає, що заклад цитується на 20% нижче середнього світового показника, а 1,3 означає, що заклад цитується на 30% вище середнього)	13%
	Досягнення з науковим лідерством (EwL)	кількість публікацій, у яких автор університету є першим автором у списку авторів	6%
	Результативність (O)	Кількість публікацій, що індексуються в Scopus	8%

	Наукове лідерство (Scientific Leadership, L)	обсяг випуску організації як основного учасника, тобто кількість статей, у яких відповідний автор належить організації	5 %
	Невласні журнали (NotOJ)	кількість документів, опублікованих у невластних журналах (опублікованих закладом)	3 %
	Власні журнали (OJ)	кількість журналів, що видаються закладом (видавничі послуги)	3 %
	Найвищі досягнення (Exс)	обсяг наукової продукції установи, що входить до 10% найбільш цитованих праць у відповідних наукових галузях.	2 %
	Публікації високої якості (Q1)	кількість публікацій, які заклад публікує в найвпливовіших наукових журналах світу – журналах Q1 (25%) відповідного профілю, згідно з показником SCImago Journal Rank (SJRII)	2 %
	Міжнародна співпраця (IC)	кількість публікацій у співавторстві із закордонними організаціями	2 %
	Відкритий доступ (OA)	відсоток документів, опублікованих у журналах відкритого доступу (Open Access) або індексованих у базі даних Unpaywall.	2 %
	Фонд наукових талантів (STP)	загальна кількість різних авторів установи в загальному обсязі публікацій цієї установи за певний період часу.	2 %
Інновації (Innovation) (30 %)	Інноваційні знання (IK)	результати наукових публікацій закладу, цитовані в патентах	10 %
	Патенти (PT)	кількість патентних заявок	10 %
	Технологічний вплив (TI)	відсоток наукових публікацій, цитованих у патентах	10 %

Соціальні (Societal) (20%)	Альтметрики (AM)	Показник розраховується на основі 10% найкращих публікацій установи щодо нормованого показника впливу. Цей показник складається з двох компонентів: 1. PlumX Metrics (обсяг: 70%): кількість публікацій, які мають більше однієї згадки в PlumX Metrics (Twitter, Facebook, блогах, новинах та коментарях в Reddit, Slideshare, Vimeo або YouTube) 2. Mendeley (обсяг: 30%): кількість публікацій, які мають більше одного читача в Mendeley.	10%
	Вхідні посилання (BN)	кількість мереж (підмереж), з яких надходять посилання на web-сайт закладу (на основі бази даних Ahrefs)	5%
	Веброзмір (WS)	кількість сторінок, пов'язаних із URL-адресою установи за даними Google	5%

Рис. 6. Показники оцінювання та вагові коефіцієнти SCImago Institutions Rankings.

Спробою створити альтернативу рейтингам світового рівня стала ініціатива Комісії ЄС — система багатовимірного рейтингування університетів **U-Multirank**, запущена у 2011 році. На відміну від міжнародних рейтингів, які є рейтингами, по суті, лише одного типу університетів — міжнародно-орієнтованого дослідницького університету, U-Multirank є ширшим і надає інформацію про заклади різного профілю (університети прикладних наук, регіонально орієнтовані коледжі та спеціалізовані заклади, такі, як музичні академії та педагогічні коледжі), підкреслюючи тим самим їхню інституційну різноманітність. Головне, що вирізняє U-Multirank, так це те, що він порівнює заклади з аналогічним профілем діяльності. До U-Multirank входять університети, які раніше ніколи не фігурували у світових рейтингах, а все тому, що U-Multirank використовує відмінний від інших підхід до рейтингування університетів. По-перше, U-Multirank є багатовимірним і порівнює показники університетів за різними напрямками діяльності: 1) викладання та навчання, 2) досліджен-

ня, 3) передавання знань, 4) міжнародна орієнтація та 5) регіональна участь. По-друге, U-Multirank не дає загальної оцінки за різними напрямками діяльності, оскільки зведені бали теоретично та емпірично не обґрунтовані. U-Multirank поєднує інституційний рейтинг (університетів загалом) з галузевими рейтингами, орієнтованими на певні академічні дисципліни чи групи програм (інженерні рейтинги, рейтинги математики та природничих наук, рейтинг соціальних наук та рейтинг здоров'я). Отже, методологія U-Multirank оцінює університети за індивідуальними показниками та розміщує їх у п'ять груп ефективності (від «дуже добре» до «слабо», на відміну від міжнародних рейтингів, згідно з оцінюванням яких університет, який посів 20 місце в рейтингу, є кращим за університет під 21 номером).

Таким чином, склад показників міжнародних рейтингів варіюється в межах відносно невеликої кількості ключових ознак, вибір яких пов'язаний, по-перше, з мірою доступності даних для аналізу, по-друге, із суб'єктивною позицією розробників щодо першорядних характеристик університету. Водночас кожен із розглянутих рейтингів робить наголос на певних, відмінних від інших рейтингів, показниках, тому в одному рейтингу університет може займати провідні позиції, а в іншому ризикує не потрапити в лідери. Спробою унормувати методологію складання рейтингів свого часу стали так звані Берлінські принципи ранжування закладів вищої освіти (Берлін, 2006) (Merisotis & Sadlak, 2006). Сформовані Міжнародною експертною групою з ранжування, вони декларували необхідність з'ясування а) мети вивчення ставлення суспільства до академічного ранжування університетів, б) важливості критеріїв та показників ранжування, обраних агентством, в) суспільні очікування від академічного ранжування, а також г) встановлення відповідності результатів ранжування очікуванням суспільства або задоволеність суспільства академічним ранжуванням університетів, д) усунення помилок чи недоліків, допущених під час проведення ранжування ЗВО. Утім, Берлінські принципи суттєво не змінили ситуацію: основні критерії вимірювання якості освіти в міжнародних рейтингах відображають поверхові характеристики діяльності університетів (академічна мобільність студентів і професорсько-викладацького складу, кількість міжнародних стипендіальних програм, наукові дослідження, цитованість наукових статей, рівень освітніх послуг та ін.). Рейтинги не дають зваженої оцінки за всією сукупністю діяльності університету (якість викладання, роль у соціально-економічному, соціально-політичному, соціокультурному розвитку країни та ін.), оскільки орієнтовані переважно на фундаментальні наукові дослідження. До того ж, рейтинги не враховують достатньою мірою особливості сучасних університетів, не збалансовані з погляду мовних і культурних умов діяльності університетів,

найчастіше в їх методології використовується одновимірний критерій зі схожими показниками і відповідними їм ваговими коефіцієнтами. Такий підхід, безперечно, дає перевагу дослідницьким університетам, але не задовольняє попит усіх споживачів на отримання більш різнобічної інформації про діяльність університетів світу, регіону чи країни.

Приміром, декларована мета «AsiaWeek» полягала в «об'єктивно-му» вимірюванні академічної переваги університетів шляхом кількісного оцінювання їхніх досягнень. Журнал досліджував заклади Азіатсько-Тихоокеанського регіону з різних напрямів: академічна репутація, критерії відбору, ресурси факультетів, результати досліджень, співвідношення студентів та викладачів, кількість аспірантів, цитування в міжнародних журналах та пропускна спроможність інтернету. Однак уже через 4 роки після складання першого власного рейтингу «AsiaWeek» оголосив про припинення опитування через те, що університети «не сильно змінюються за 12 місяців» (Cohen, 2001). Насправді в рейтингу за 2000-й рік були відсутні чимало університетів і в деяких випадках навіть країн і територій (було опитано лише 77 багатопрофільних закладів, а також 39 науково-технічних закладів із 14 країн). Токійський університет, як і низка університетів материкового Китаю, взагалі відмовилися від участі в опитуванні і критикували методологію рейтингування, як і деякі провідні університети в Індії, Макао, Пакистані, Таїланді (Cohen, 2001), вважаючи рейтинг AsiaWeek доволі незначним із погляду цінності для формування їхньої репутації.

Показовий приклад необ'єктивного оцінювання досягнень університетів — рейтинг US News & World Report, який є списком критеріїв, що поверхово відображають діяльність університетів: замість того, щоб аналізувати безпосередньо якість освіти й готовність випускників до досягнення успіху в житті, рейтинг, на переконання експертів у сфері вищої освіти, майже повністю залежить від «відомості, багатства та ексклюзивності» (Carey, 2006). US News не враховує те, якою мірою і чи взагалі університет сприяє інтелектуальному, етичному та особистісному зростанню студентів під час навчання, чи сприяє він суспільному благу. Невипадково в ЗМІ висловлюється думка про псевдонаковість US News & World Report як загальноновизнаного інструменту «для увічнення нерівності між освіченими заможними й незаможними» (Sacks, 2011). Але ЗМІ не завжди є неупередженими у своїх оцінках університетів. Так, за версіями рейтингів, що складаються провідними виданнями Великобританії (Times Higher Education, Guardian, Sunday Time та ін.), перші позиції стабільно займають Кембриджський та Оксфордський університети («World University Rankings», n.d.), однак у тій же Англії функціонують

і інші університети, де якість освіти анітрохи не гірша. Наприклад, University of Roehampton увійшов у першу десятку найкращих університетів Лондона за версією The Times і Sunday Times Good University Guide у 2018 («Roehampton ranked», 2018), проте газети Британії оминають його своєю увагою — інформацію про цей навчальний заклад можна знайти лише на власному сайті університету (<https://www.roehampton.ac.uk>) та на сайтах журналів, які і складають рейтинги (наприклад, <https://www.thecompleteuniversityguide.co.uk>).

Так само Times Higher Education World University Ranking тривалий час складався на основі оцінок експертів, які не завжди володіють повною інформацією про діяльність університету, що було певним суб'єктивізмом в оцінюванні університетів і ставило під сумнів достовірність використовуваних даних. І такі приклади можна наводити й далі. По суті, рейтинги не просто стандартизують зразок навчального закладу, на який повинні рівнятися всі інші — вони зробили високостатусні університети еталоном для оцінювання і водночас експертами в побудові інструментів оцінювання. Цим пояснюються стабільно високі місця університетів Ліги плюща та «Оксбриджа» в міжнародних рейтингах. Це наочний приклад того, як рейтинги конструюють легітимність і високий статус окремих університетів в освітній ієрархії. Відтворюючи таким чином нерівність між університетами, вони створюють перепони для розвитку та інновацій, змушуючи співробітників університетів переорієнтувати викладання та дослідницьку діяльність на фінансово або «символічно» вигідні на конкурентному ринку. Транслюючи ринковий підхід до освіти, рейтинги університетів, особливо міжнародні, залишають поза увагою соціально-гуманітарну сферу (зокрема навчальні заклади, які здійснюють підготовку фахівців для цієї сфери, і не можуть конкурувати з дослідницькими університетами), яка робить порівняно невеликий внесок у «глобальну економіку знань», а й ігнорують якісну специфіку університетів, демонструючи спрощений підхід до оцінювання і ставлячи чинником посилення нерівності у сфері освіти.

Одним із найбільш неоднозначних показників для багатьох університетів світу, представлених у міжнародних рейтингах, є кількість часто цитованих дослідників, які працюють у 21 предметній галузі (до речі, національні класифікації наукових галузей суттєво відрізняються від міжнародної, що наштовхує на думку про непрозорість перерахунку цитування наукових статей за предметними галузями за міжнародною класифікацією). Рівень цитування в різних галузях науки є дуже різним, що абсолютно не враховується: праці з біотехнологій цитуватимуть частіше, ніж результати гуманітарних досліджень, що пов'язано з різною роллю статей у різних галузях науки і важливістю наукових здобутків для розвитку суспільства. Крім

того, невисока цитованість пов'язана не лише з відсутністю інтересу до досліджень певної країни з боку світової наукової спільноти (що не повинно бути показником низького дослідницького рівня в межах конкретної країни), слабкою інтеграцією національної системи науки та освіти у світовий освітній простір, а і схильністю вчених посилатися переважно на колег зі своєї країни: загальновідомо, приміром, що американці більше цитують американців (у цьому контексті варто з'ясувати причини домінування американських університетів — певною мірою це обумовлено справді високим рівнем академічної активності, а якою — саме практиками цитування та публікацій). При оцінюванні університетів за цим показником також не враховуються помилки в міжнародних наукометричних базах: відмінності в транскрипції імен і прізвищ авторів із неангломовних країн, помилки в назві університету та багато інших. Отже, цей показник повинен залишатися одним із головних лише при оцінюванні наукової роботи навчального закладу, а не визнаватися провідною характеристикою його діяльності. Високі наукові показники (а тим більше максимально можливі досягнення, як того вимагають міжнародні рейтинги, напр., кількість випускників і викладачів університету, які отримали Нобелівську премію або медаль Філдса) не відображають ані якість освіти в університеті, ані рівень наукових досліджень його співробітників.

Крім того, спричиняють заперечення такі показники рейтингування, як частка іноземних студентів і викладачів, оскільки світовий рівень університету не обов'язково передбачає залучення до досліджень зарубіжних колег, мова здійснення досліджень може бути різною, репутація університету не може ґрунтуватися на думці експертів, добір яких не є прозорим, а рівень академічної співпраці між університетами не можна вимірювати відстанню між ними.

Отже, головна проблема рейтингів полягає в недостатньо обґрунтованій методології, зокрема нераціональна періодичність оцінювання університетів, і, що більш важливо, у негласній ідеології ренкерів по відношенню до академічних досягнень, яка застосовується для рейтингування кращих університетів серед інших. Оцінювання всіх університетів за допомогою одних і тих самих показників для визначення «університету світового рівня», як і саме поняття «університет світового рівня» є, безперечно, неприйнятним, як і сама ідея ранжування навчальних закладів, принаймні на світовому рівні.

Очевидна необ'єктивність в оцінюванні діяльності університетів пов'язана з а) добором показників, за якими оцінюються значення і вплив наукових досліджень університетів, б) розподілом вагових коефіцієнтів, які визначають важливість показників оцінювання, в) мірою достовірності даних, які використовуються при розрахунку рейтингів. Проте, міжнародні рейтинги університетів перетворю-

ються на один зі значних інструментів конкурентної боротьби (в якій цілком можуть використовуватися прийоми маніпулювання громадською думкою), що робить проблематичним відмову від них чи принаймні кардинальний перегляд методології їх складання. Багато університетів вважають за потрібне вести конкурентну боротьбу за присутність у цих рейтингах, що стало частиною національної політики держави у сфері освіти. Безперечно, рейтинги є одним зі способів вимірювання якості вищої освіти, однак рейтингування має використовуватися як допоміжний інструмент, а не як єдиний варіант оцінювання. Між рейтингами є великі відмінності і вони не призначені для того, щоби бути єдиним показником репутації чи переваги. Втім, вони дають змогу порівнювати університети на основі набору подібних критеріїв і легко доступні для зацікавлених сторін. Крім того, рейтинги є вагомим аргументом під час залучення іноземних студентів, які сприймають репутацію й рангові позиції як ключові детермінанти при виборі навчального закладу, програми або навіть країни для навчання.

Висновки

Незважаючи на сумніви відносно корисності конкуренції, яку породжують міжнародні рейтинги університетів, і вжиті спроби розробити їх альтернативу, сьогодні відсутній більш привабливий для широкого кола громадськості метод оцінювання діяльності навчальних та наукових інституцій. Водночас, упевнено можна стверджувати, що ідеального університетського рейтингу немає. Кожен рейтинг заснований на доступних, порівнюваних даних, водночас ґрунтується на суб'єктивному судженні (за показниками та ваговими коефіцієнтами) його укладачів. Рейтингові показники не враховують специфіку організації освітнього, наукового та інноваційного процесів в університеті. Тому немає й не може бути єдиної моделі переваги в галузі освіти і науки. У методологіях рейтингування відсутні індикатори, що характеризували б процес навчання, якість викладання, успішність студентів, міру сформованості їх вміння вчитися та самостійно здобувати нове знання, якщо йдеться про міжнародні рейтинги, і готовність випускників до професійної діяльності в конкретному соціальному контексті конкретної країни, якщо йдеться про національні рейтинги.

Маркетинговий механізм оцінювання університетів повинен бути доповнений гуманістичним, який передбачає розуміння процесу навчання як взаємодію студента, викладача й оточуючого середовища. При розробці рейтингів варто чітко визначитися з набором показників для різних за профілем підготовки університетів, обґрунтувати індикатори, їх вагові коефіцієнти та методи підрахунку інтегрального показника. Для цього ренкерам необхідно вести діалог

із представниками університетів, з'ясувати і врахувати потреби майбутніх абітурієнтів, інформувати університети про завдання, переваги й недоліки рейтингів, специфіку оцінювання, методи збирання та обробки даних. Лише постійне вдосконалення міжнародних систем моніторингу та оцінювання якості освіти і здійснення наукових досліджень дасть змогу підтримувати національні системи освіти на відповідному світовому рівні. Але, сприймаючи рейтинги як інструмент управління освітою, варто пам'ятати про їх недоліки в порівнянні з іншими способами співставлення діяльності навчальних закладів і те, що гонитва університету за підвищенням своїх позицій у рейтингах не обов'язково призведе до реального підвищення якості освіти.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

- Кабінет Міністрів України. (2018, 14 березня). *Про затвердження переліку світових рейтингів університетів для визначення особливої категорії іноземців та осіб без громадянства, які претендують на працевлаштування в Україні: Розпорядження (№ 154-р)*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/154-2018-%D1%80#Text>
- Пархоменко, Н. О. (2020). Вплив міжнародних рейтингів на конкурентоспроможність закладів вищої освіти. *Ефективна економіка*, 3. <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.3.76>
- Татарінов, І. Є., & Герасимов, О. В. (2013). Світова практика формування рейтингів університетів: визначення найбільш об'єктивних критеріїв та індикаторів оцінювання. *Український соціум*, 1(44), 100–116.
- Aguillo, I. F. (2021). *Methodology*. Ranking Web of Universities. <https://www.webometrics.info/en/Methodology>
- Altbach, P. G., & Hazelkorn, E. (2017). Pursuing Rankings in the Age of Massification: For Most-Forget About It. *International Higher Education*, 89, 8–10. <https://doi.org/10.6017/ihe.2017.89.9834>
- Altbach, P. G., & Peterson, P. M. (2007). *Higher Education in the New Century: Global Challenges and Innovative Ideas*. UNESCO. https://doi.org/10.1163/9789087903169_001
- Altbach, P. G., Reisberg, L., & Rumbley, L. E. (2010). *Trends in Global Higher Education: Tracking an Academic Revolution*. UNESCO.
- Carey, K. (2006, September 22). *College Rankings Reformed: The Case for a New Order in Higher Education*. Eric. <https://eric.ed.gov/?id=ED502114>
- Cohen, D. (2001, August 1). *Asiaweek Cancels Controversial University Survey*. The Guardian. <https://www.theguardian.com/education/2001/aug/01/highereducation.uk>
- Federkeil, G. (2008). Ranking and Quality Assurance in Higher Education. *Higher Education in Europe*, 33(2–3), 219–231. <https://doi.org/10.1080/03797720802254023>
- Hazelcorn, E. (2011). *Ranking and the Reshaping of Higher Education: The Battle for World-Class Excellence*. Palgrave Macmillan.

- Indicators*. (n.d.). NTU Ranking. <http://nturanking.csti.tw/methodology/indicators>
- IREG Inventory on International Rankings*. (n.d.a). IREG Observatory on Academic Ranking and Excellence. <https://ireg-observatory.org/en/initiatives/ireg-inventory-of-international-rankings/>
- IREG Inventory on National Rankings*. (n.d.b). IREG Observatory on Academic Ranking and Excellence. <https://ireg-observatory.org/en/initiatives/ireg-inventory-of-national-rankings/>
- Kong, L. (1999). Asian Higher Education and the Politics of Identity. *Environment and Planning A*, 31, 1525–1528. <https://doi.org/10.1068/a311525>
- Marginson, S. & Wende, M. van der (2007). To Rank or To Be Ranked: The Impact of Global Rankings in Higher Education. *Journal of Studies in International Education*, 11(3–4). <https://doi.org/10.1177/1028315307303544>
- Marginson, S. (2014). University Rankings and Social Science. *European Journal of Education*, 49(1), 45–59. <https://doi.org/10.1111/ejed.12061>
- McCormic, A. (2008). The Complex Interplay Between Classification and Ranking of Colleges and Universities: Should the Berlin Principles Apply Equally to Classification? *Higher Education in Europe*, 33(2–3), 209–218. <https://doi.org/10.1080/03797720802253744>
- Merisotis, J., & Sadlak, J. (2006, May 30). *International Partnership Issues Groundbreaking Principles on Ranking of Higher Education Institutions*. http://200.6.99.248/~bru487cl/files/Berlin_Principles_Release.pdf
- QS Audience. (n.d.). QS. <https://www.qs.com/press-room/>
- Ranking Methodology*. (n.d.). Scimago Institutions Rankings. <https://www.scimagoir.com/methodology.php>
- Rankings Methodology*. (n.d.). QS. <https://www.qs.com/rankings/>
- Roehampton Ranked in Top 10 Universities in London*. (2018, September 21). University of Roehampton. <https://www.roehampton.ac.uk/news/2018/september/roehampton-ranked-in-top-10-universities-in-london/>
- Sacks, P. (2011). *America's Best College Scam*. HuffPost. https://www.huffpost.com/entry/americas-best-college-sca_b_45064
- Salmi, J. (2009). *The Challenge of Establishing World-Class Universities*. The World Bank.
- Shanghai Ranking's. (n.d.). *Home*. <https://www.shanghairanking.com>
- ShanghaiRanking's Academic Ranking of World Universities Methodology 2020*. (n.d.). ShanghaiRanking. <https://www.shanghairanking.com/methodology/arwu/2020>
- U.S. News & World Report. (2021, 15 November). In *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/U.S._News_%26_World_Report
- Web of Science. (2021, 18 November). In *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Web_of_Science
- World Universities Insights Limited. (2021, August 26). *World University Rankings 2022: Methodology*. World University Rankings. <https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/world-university-rankings-2022-methodology>
- World University Rankings By 2021. (n.d.). NTU Ranking. <http://nturanking.csti.tw/ranking/OverallRanking/>

REFERENCES

- Aguillo, I. F. (2021). *Methodology*. Ranking Web of Universities. <https://www.webometrics.info/en/Methodology> [in English].
- Altbach, P. G., & Hazelkorn, E. (2017). Pursuing Rankings in the Age of Massification: For Most-Forget About It. *International Higher Education*, 89, 8–10. <https://doi.org/10.6017/ihe.2017.89.9834> [in English].
- Altbach, P. G., & Peterson, P. M. (2007). *Higher Education in the New Century: Global Challenges and Innovative Ideas*. UNESCO. https://doi.org/10.1163/9789087903169_001 [in English].
- Altbach, P. G., Reisberg, L., & Rumbley, L. E. (2010). *Trends in Global Higher Education: Tracking an Academic Revolution*. UNESCO [in English].
- Carey, K. (2006, September 22). *College Rankings Reformed: The Case for a New Order in Higher Education*. Eric. <https://eric.ed.gov/?id=ED502114> [in English].
- Cohen, D. (2001, August 1). *Asiaweek Cancels Controversial University Survey*. The Guardian. <https://www.theguardian.com/education/2001/aug/01/highereducation.uk> [in English].
- Federkeil, G. (2008). Ranking and Quality Assurance in Higher Education. *Higher Education in Europe*, 33(2–3), 219–231. <https://doi.org/10.1080/03797720802254023> [in English].
- Hazelcorn, E. (2011). *Ranking and the Reshaping of Higher Education: The Battle for World-Class Excellence*. Palgrave Macmillan [in English].
- Indicators*. (n.d.). NTU Ranking. <http://nturanking.csti.tw/methodology/indicators> [in English].
- IREG Inventory on International Rankings*. (n.d.a). IREG Observatory on Academic Ranking and Excellence. <https://ireg-observatory.org/en/initiatives/ireg-inventory-of-international-rankings/> [in English].
- IREG Inventory on National Rankings*. (n.d.b). IREG Observatory on Academic Ranking and Excellence. <https://ireg-observatory.org/en/initiatives/ireg-inventory-of-national-rankings/> [in English].
- Kabinet Ministriv Ukrainy. (2018, March 14). *Pro zatverdzhennia pereliku svitovykh reitynhiv universytetiv dlia vyznachennia osoblyvoi katehorii inozemtsiv ta osib bez hromadianstva, yaki pretenduiut na pratsevlashtuvannia v Ukraini: Rozporiadzhennia [On Approval of the List of World Rankings of Universities to Determine a Special Category of Foreigners and Stateless Persons Applying for Employment in Ukraine: Order] (№ 154-r)*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/154-2018-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
- Kong, L. (1999). Asian Higher Education and the Politics of Identity. *Environment and Planning A*, 31, 1525–1528. <https://doi.org/10.1068/a311525> [in English].
- Marginson, S. & Wende, M. van der (2007). To Rank or To Be Ranked: The Impact of Global Rankings in Higher Education. *Journal of Studies in International Education*, 11(3–4). <https://doi.org/10.1177/1028315307303544> [in English].
- Marginson, S. (2014). University Rankings and Social Science. *European Journal of Education*, 49(1), 45–59. <https://doi.org/10.1111/ejed.12061> [in English].
- McCormic, A. (2008). The Complex Interplay Between Classification and Ranking of Colleges and Universities: Should the Berlin Principles Apply Equally

- to Classification? *Higher Education in Europe*, 33(2–3), 209–218. <https://doi.org/10.1080/03797720802253744> [in English].
- Merisotis, J., & Sadlak, J. (2006, May 30). *International Partnership Issues Groundbreaking Principles on Ranking of Higher Education Institutions*. http://200.6.99.248/~bru487cl/files/Berlin_Principles_Release.pdf [in English].
- Parkhomenko, N. O. (2020). Vplyv mizhnarodnykh reitynhiv na konkurentospromozhnist zakladiv vyshchoi osvity [Impact of International Rankings on the Competitiveness of Higher Education Institutions]. *Efektivna ekonomika*, 3. <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.3.76> [in Ukrainian].
- QS Audience. (n.d.). QS. <https://www.qs.com/press-room/> [in English].
- Ranking Methodology. (n.d.). Scimago Institutions Rankings. <https://www.scimagoir.com/methodology.php> [in English].
- Rankings Methodology. (n.d.). QS. <https://www.qs.com/rankings/> [in English].
- Roehampton Ranked in Top 10 Universities in London. (2018, September 21). University of Roehampton. <https://www.roehampton.ac.uk/news/2018/september/roehampton-ranked-in-top-10-universities-in-london/> [in English].
- Sacks, P. (2011). *America's Best College Scam*. HuffPost. https://www.huffpost.com/entry/americas-best-college-sca_b_45064 [in English].
- Salmi, J. (2009). *The Challenge of Establishing World-Class Universities*. The World Bank [in English].
- Shanghai Ranking's. (n.d.). Home. <https://www.shanghairanking.com> [in English].
- ShanghaiRanking's Academic Ranking of World Universities Methodology 2020. (n.d.). ShanghaiRanking. <https://www.shanghairanking.com/methodology/arwu/2020> [in English].
- Tatarinov, I. Ye., & Herasymov, O. V. (2013). Svitova praktyka formuvannya reitynhiv universytetiv: vyznachennia naibilsh obiektyvnykh kryteriiv ta indykatoriv otsiniuvannya [International Experience in Universities Ratings Formation: Most Objective Criteria and Assessing Indicators Determination]. *Ukrainian Society*, 1(44), 100–116 [in Ukrainian].
- U.S. News & World Report. (2021, 15 November). In *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/U.S._News_%26_World_Report [in English].
- Web of Science. (2021, 18 November). In *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Web_of_Science [in English].
- World Universities Insights Limited. (2021, August 26). *World University Rankings 2022: Methodology*. World University Rankings. <https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/world-university-rankings-2022-methodology> [in English].
- World University Rankings By 2021. (n.d.). NTU Ranking. <http://nturanking.csti.tw/ranking/OverallRanking/> [in English].